

Slovenski dom

Štev. 106

V Ljubljani, v torek, 11. maja 1943-XXI

Leto VIII.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega
izvora: Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Redazione. Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano.

Vojno poročilo št. 1080

Novi angleški napadi v južni Tuniziji odbiti

30 nasprotnikovih letal sestreljenih

Italijansko vojno poročilo št. 1080 pravi:
Jugovzhodno od Bizerte je sovražnik spravljal na bojišče nove oklepne edince ter podpiral napad z močnimi letalskimi oddelki včeraj nadaljeval svoj nastop zoper italijansko-nemške sile, ki so se žilavo borile. Seke ko so v boju izčrpale prav vse sile, ostale brez topništva ter učinkovitih oklepnih voz in postreljale vse naboje, so hrabre osne čete, ki nastopajo na tem delu bojišča, spričo dosti močnejših nasprotnikovih množice bile prisiljene nehati z odporom.
Na južnem bojišču so ponovni napadi, ki jih je izvedla VIII. angleška armada po zelo silovitih topniški pripravi, bili odbiti s hudimi izgubami za sovražnika, in to v ljudeh in blagu. Obrambne baterije so uničile devet letal.
Palermo, Marsala, Reggio Calabria, Licata in Pantelleria so bombardirale množice štirimotornikov, ki so povzročili ogromno škodo v Palermo, manjšo pa po drugih krajih. Število žrtev še ugotavljajo. Kaže, da je bilo 21 napadajočih letal sestreljenih: 8 po naših lovcih, 7 po nemških lovcih, 6 pa po protiletalskem topništvu.

Nemško poročilo o vojnem položaju v Tuniziji

Berlin, 11. maja. s. O položaju v Tuniziji je nemška uradna agencija izdala snoči tole poročilo:
Italijanske in nemške čete so se 8. maja še naprej zgrajeno upirale sovražniku, ki je napadal z nespremenjeno silovitostjo. Marsikateri italijansko-nemški oddelki so obdržali svoje postojanke južno od jezera Aškul in reke Medžerda. Izkoristili so vse ugodnosti, ki jih nudi ozemlje samo, in se branijo z neukrotljivim pogumom proti porazni sovražnikovi premoči. Na umiku s prednjih postojank vlečejo nase sovražnikove napade in razbijajo s tem sovražne napadalne vrste in s svojimi junaškimi žrtvami varujejo čete, ki so zaposlene na drugih odsekih. Oddelki, ki so se doslej upirali v mestu Tunisu, so se pomaknili bolj proti jugu ter prišli v stik z desnim krilom južne vojske. Razvili so se boji, v katerih je sovražnik utrpel zelo hude izgube, ko je sunil v postojanke, ki so jih držali Italijani in Nemci, in so se njegovi napadi krvavo izjalovili. Na tem

Tuji tisk o poteku zadnjih bojev v Tuniziji

Nedeljeno priznanje hrabrosti italijanske vojske

Bern, 11. maja. s. Ves tisk obsežno razlaga dogodke v Severni Afriki ter jih skuša primerjati s prejšnjimi. List »Bund« pravi, da se ni moči reči, da bi bil boj končan, ker se osne čete še bore. Prav za trdno pa so izpolnile nalogo, naj kar se da dolgo branijo ta afriški predel, in so tako pomagale pridobiti 6 mesecev časa za pripravo in ureditev evropske obrambe. Spretno manevriranje ter zgrajeno boji so odkile, ki so jih pokazali Italijani in Nemci ter si z njimi izsilili spoštovanje celo pri nasprotniku.

»Berliner Tageblatt« poudarja, da so se morali zavezniki s trudom boriti za sleherni kilometer, preden so dosegli Tunis in Bizerto, in posrečilo se jim je uveljaviti se samo zaradi premoči, katero so sami vsak trenutek opevali. Med drugim je treba omeniti, da so umikajoče se čete, ko so nasprotniku prepuščale ozemlje, vzklikale: »Vrnili se bomo!« Brzojavke poročevalske družbe »Exchange« iz Tunisa priznava, da se je italijansko-nemškemu poveljstvu posrečilo o pravem času prenesti znaten del četa na druge predele. Tudi družba »Associated Press« mora v brzojavki iz New Yorka priznati, da je uspeh treba pripisati izredni premoči v ljudeh in blagu.

Sofija, 11. maja. s. O padcu Tunisa in Bizerte in o junaškem odporu italijanskih in nemških vojakov, ki so korak za korakom v trdem boju prepuščali nasprotniku ozemlje, vsi bolgarski listi poudarjajo, da novi položaj v Afriki nikakor ne more vplivati na izid vojne. Po izkrcanju Angležev in Amerikancev sta se Italija in Nemčija omejili izključno le na to, da bi, kolikor bi se dalo, zavirali vdor nasprotnika na to ozemlje in tako pridobili čas za organizacijo obrambe na evropski celini. Ta namera se jima je v celoti posrečila. Pol leta so pičle sile obeh držav v šahu ogromne množice vojakov in gore angleško-ameriškega vojnega blaga. Drugi listi imenujejo tuniški dogodek kot veliko epopejo osi in izrekajo občudovanje za slehernega italijanskega in nemškega bojevnika, ki se je moral vsak zase boriti proti desetim ali celo dvajsetim nasprotnikom, ki so bili obilno oskrbljeni z orožjem. Poudarjajo tudi krvave žrtve, ki so bile prizadejane Angležem in Amerikancem.

Dva komunistična atentatorja v Sofiji prijeta

Sofija, 11. maja. s. Prijeli so dva zločinca, za katere je zelo verjetno, da sta storila umorov, do katerih je zadnje čase prišlo v Sofiji. Včeraj dopoldne so se tri osebe, med njimi neka ženska, oglašile v hiši radijskega telegrafista Janakijeva, ki stanuje v četrtem nadstropju na Ferdinandovi cesti sredi Sofije. Po načinu, ki so ga uporabljali že pri drugih zločinih, so atentatorji pri vratih pozvonili, in ko se je Janakijev prikazal, so streljali nanj s samokresom ter ga hudo ranili v vrat. Morilec se potem zbežal, toda v hiši je bilo brž vse pokonci. Ko so zločinci planili na cesto, so se jih lotili mimoidoči. Neki poročnik je ustrelil na ene

Sovjetski poskusi za prodor v kubansko mostišče spodleteli

41 ruskih letal uničenih — Junaški odpor nemških vojakov v Tuniziji

Hitlerjev glavni stan, 10. maja. Vrhovno poveljstvo nemške vojske je objavilo naslednje uradno vojno poročilo:
Ob kubanskem mostišču so se tudi včeraj s hudimi izgubami izjalovili sovjetski poskusi za prodor, ki so jih začeli z močnimi silami in po obsežni topniški pripravi ter s podporo številnih oklepnih voz in letal.
Na ostalem vzhodnem bojišču samo posamični bojni nastopi krajnjega pomena.
Skupine bojnih letal so stalno posegale v obrambne boje na kopnem ob kubanskem mostišču ter uničile v vodah okrog Temrjuka veliko sovražnikovih čolnov za izkrcavanje. Na drugih odsekih bojišča so bili hudi letalski napadi usmerjeni na oporišča za dovoz četa in železniške prevoze. V vodah visokega severa so nemška hitra bojna letala potopila sovražnikovo trgovsko ladjo srednje velikosti. V letalskih bojih in po protiletalskem topništvu je bilo včeraj sestreljenih 41 sovjetskih letal. Pogrebana so 4 lastna letala.
Na področju južno od Bizerte je sovražnik znova napadel z mnogo močnejšimi oklepnimi silami, ki so jih podpirali tudi močni oddelki letalstva, naše čete, ki se tamkaj bore do zadnjega na-

boja. Po porabi zadnjega streliva je junaški odpor naših hrabrih vojakov odnehal.
Na prostoru jugovzhodno od Tunisa in na južnem odseku bojišča se nadaljujejo ogorčeni obrambni boji. Ponovni hudi napadi sovražnika so bili zavrnjeni s hudimi izgubami.

Nočni napad težkih nemških bojnih letal na pristaniško področje v Boni je povzročil velike požare v skladiščih in na ladjah. Pri napadih sovražnih letalskih sil na Sicilijo so uničili nemški in italijanski lovci ter protiletalsko topništvo 20 angleških in ameriških letal. V letalskih bojih so bili izgubljeni trije lastni lovci.

Poslednje časti za ubitega nadzornika albanske fašistovske stranke

Macerata, 11. maja. s. Truplo Severina Ricotinja, nadzornika albanske fašistične stranke, ki je med opravljanjem dolžnosti padel kot žrtev upornikov, so takoj prepeljali v fašistični dom in ga položili v svetilišče padlih za revolucijo, ki je bilo odeto v črtno. Vso noč in ves dan so ob truplu Ricotinija, ki je bil zvezni tajnik fašja v Macerati skozi dobo pet let, držali častno stražo skvadristi, miličniki, častniki, avantgardisti in člani strankinih organizacij. Ogromno je bilo število ljudi, ki so žez dan prihajali obiskovat truplo. Včeraj so bile pogrebne slovesnosti. Zvezni tajnik je naslovil ob tej priliki na fašiste poslanico, v kateri poveljuje hit padlega, ki se je uvrstil v zbor junakov domovine.

Bombardiranje japonske obale

Sapporo, 11. maja. s. Vrhovno poveljstvo japonske severne armade poroča, da je nasprotnikova podmornica predvčerajšnjim ob 23.40 bombardirala neki pašnik blizu vasi Horobecu na vzhodni obali otoka Hokaida (najsevernejši del japonskega otočja). Škode ni bilo.

Ameriški državnik o zaostalem stanju Bližnjega vzhoda

Lisbona, 11. maja. s. Iz Londona javljajo, da je list »Daily Telegraph« objavil nekaj izvlečkov iz knjige Wendella Willkieja »Svet zase«, v katerih opisuje razmere na Srednjem Vzhodu. Willkie piše, da je v Egiptu, Iraku, Iranu in Libanonu srečal samo revščino, umazano, glad in najpreprostejšo življenjske pogoje. Willkie ponovnokrat poudarja, da je Anglija vselej gledala na te dežele kakor na svoj plen in se ni nikdar pobirgala za dvig njihovega blagostanja. Zato, je zapisal Amerikaneec, povzroča resne skrbi razvoj »nacionalizma« v teh deželah. Nato je navedel, da Angleži niso držali prav nobene obljube, ki so jo bili dali Egiptu, potem pa pristavil, da so vsi domačini, s katerimi je govoril, izražali isto mnenje, češ da bo treba narediti konec stanju, zaradi katerega morajo te države služiti kot neke vrste »strategične točke« na »vojaških in gospodarskih cestah«, ki jih nadzorujejo tuji.

»Japonec zavezniki niti v milijon letih ne bodo mogli pognati iz osvojenih dežel«

Llanilla, 10. maja. s. »Protiosni narodi ne bodo mogli niti v milijon letih izgnati Japonce iz južnih tihomorskih pokrajin«, sta izjavila general Wolfgang von Gromann in polkovnik Riccardo Federici, nemški in italijanski vojaški odposlanca, na potovanju po južnem delu Tihega morja. Nemškega in italijanskega vojaškega odposlanca, kakor tudi mornariškega odposlanca kitajske Vangčingvejve vlade je na potovanju spremljal podadmiral Hido Nakajima. Prepotovali so Celebes, Makassar, Javo in

V Severnem ledenem morju je bila dvakrat napadena neka nemška bolniška ladja. Prvič so jo napadla sovjetska letala, drugič pa nasprotnikova podmornica. Poveljniku se je posrečilo ladjo rešiti, ne da bi imela kaj škode.

Za angleško-ameriške čete v Egiptu so Egipčani lani izdali 30 milijonov egiptovskih funtov. Dolg zaveznikov je narasel na 150 milijonov funtov in še vedno narašča, medtem ko so zavezniške dobave za egiptovsko civilno prebivalstvo docela izostale.

ga izmed ubijalcev, ga ranil, nato ga pa prijel. Žensko padajško, ki se je skušala braniti z orožjem, je razorožila in prijel neka ženska. Tretjemu zlikovcu se je posrečilo izmuzniti. Prijeta morilec so prepeljali na policijsko ravnanje, kjer jih zadržujejo.

Kakor je znano, sta umore generala Lukova, poslanca Janjeva, polkovnika Pantova in drugih ljudi izvršila eden ali dva moška, ki ju je vedno spremljala neka ženska. Naključje, po katerem se ljudje in načini teh umorov ujemajo z včerajšnjim zločinom, vzbuja domnevo, da se je posrečilo prijati dva izmed zločincev, ki so dolge mesece delovali v Sofiji in ki skoraj gotovo pripadajo komunistični nasilniški skupini, ki se je posvetila političnim umorom.

Vesti 11. maja

Angleško pomorsko poveljstvo sporoča, da so izgubili rušilec »Pakenham« (1640 ton). Rušilec je bil najmodernejše vrste in je bil izdelan leta 1939.

V Berlinu so ustanovili nemško-romunsko združenje, da se zboljšajo gospodarski in kulturni odnosi med Nemčijo in Romunijo.

Preteklo noč je neko angleško letalo letelo nad švedskim industrijskim ozemljem Bolons, bilo pa je pregnano po protiletalskih toopovih.

Španski mornariški minister, admiral Moreno, je v prisotnosti oblasti odprl v Valenciji 21. mednarodni velesejem.

Iz Sofije poročajo, da so izdelani vsi načrti za telefonsko zvezo med Tirano in Sofijo ter tudi za hitro zvezo z Italijo. Nova zveza bo v najkrajšem času začela delovati.

Leta 1942 je bilo potopljenih 2480 nasprotnikovih ladij s skupno 12 milijonov tonami, poročajo iz Berlina. Večino teh ladij je izgubila Anglija.

New York je imel pred začetkom vojne 750.000 Judov, zdaj pa je to število naraslo na 2 milijona 200.000, piše ameriški list »World Telegram«.

Med angleškimi katoličani je povzročila veliko hrupa namera angleške vlade, da bi zaprla katoliške šole. Na šestaniku škofov so sklenili, da bodo zavzeli odločno stališče proti takemu ravnanju.

Na Poljskem so ostale velike količine krompirja. Zato bodo 40 do 50 tisoč ton krompirja predelali v moko, ki jo bodo potem izvažali v različne kraje.

Madžarska bo prihodnje dni pričela delati velik prekop med Dunavom in Tiso ter med Blatinim jezerom in Dunavom. Dela bodo trajala po načrtu 8 let in bodo veljala približno 130 do 150 milijonov pengov.

Včeraj sta podpisali v Bukarešti kulturno pogodbo Slovaška in Romunija.

V Bukarešti je prisel zastopnik bolgarskega kralja Tomenov in izročil romunskemu kralju Mihaelu ovratnico reda sv. Cirila in Metoda, ki mu jo je poklonil kralj Boris ob obletnici romunske neodvisnosti.

Ameriški zakon o posojanju in dajanju v najem so razveljavili tudi na Saudovo Arabijo, piše list »Sirie et L'Orient«. Isti list pravi, da je Roosevelt rekel, da je Saudova Arabija življenjsko važna za Združene države.

Roosevelt je poslal predsedniku poljske vlade v Londonu Sikorskemu osebno pismo, v katerem ga roči, naj ugodno sovetjskim zahtevam, da se poravnava spor, ki zaveznikom škoduje.

Razglas »Svobodne Indije« ob obletnici prve vstaje proti Angležem

Rim, 11. maja. s. Osrednji odbor za svobodno Indijo je objavil naslednje: Danes potoke 86 let od dneva, ko je Indija začela boj za neodvisnost proti britanskemu gospodarstvu, 10. maja 1857 se je indijsko ljudstvo z orožjem dvignilo proti roparskemu britanskemu imperializmu, ki se je z lažjo, prevaro in podkupovanjem polastil Indije in je tam uvedel vladno strohanje in divje napadalnosti. Gibanje za prostost se je tako utrilo, da so bili komaj po šestih mesecih Britanci že na tem, da jih naneženo in vržejo iz Indije. Toda usoda ni bila indijskim narodnjakom naklonjena. Indijski borci niso nikjer uživali podpore in jim je nekega dne zmanjkalo streliva v boju proti nasprotniku, ki je imel moderno orožje in obilno preskrbo. Navzile te podrejenosti pa indijski narodnjaki niso izgubili poguma, temveč so se borili naprej skozi dve leti, dokler se ta junaški odpor ni izčrpal in je moral kloniti pred močnejšim nasprotnikom. Britanci so se posluževali najkrutejših in najbolj barbarških sredstev za zatrtje uporniškega gibanja in so se trudili, da bi z vsemi sredstvi izruvali in izkoreninili indij. narodnostni duh. Toda vsa ta trpinčenja niso mogla pogasiti v indijskem ljudstvu plamena svobode, pač pa je britansko divjaštvo še bolj razpihvalo in netilo ta plamenček. V boju, ki se je začel 10. maja 1857, vidijo Indijci začetek boja za dosego svoje svobode. 86 let je indijsko ljudstvo stalno gojilo in prižigalo plamenico narodnega boja in se ni dalo oplasti tudi po najbolj divjih britanskih preganjanjih. Letos, ko je Indija v srditem boju za življenje in smrt proti britanskemu imperializmu, slave Indijci 10. maj v svojih dušah, prepričani, da niso osamljeni in da bodo dosegli končno zmago skupaj s silami, ki stoje Indiji ob strani v boju proti skupnemu, istemu sovražniku.

Težave s preskrbo kuriva v Sovjetski Rusiji

Stockholm, 11. maja. s. Vojna je nujno morala zmanjšati in oslabil vire za oskrbovanje z gorivom v Sovjetski Rusiji. Petrolejska področja v Ukrajini so zasedle osne čete, prometne zveze s Kavkazom je pretrgalo zavezniško letalstvo, petrolejski vrelci pri Majkopu so bili uničeni, veliki vodi, po katerih se je pretakal petrolej v Rostov ali do ladij-cistern na Donu, so brez vsake kaplje te dragocene črne vojne tekočine.

Sovjeti so večkrat pokazali skrb zaradi tega nevarnega pomanjkanja goriva, pomanjkanja, zaradi katerega so se morale ustaviti električne centrale in stroji po vojnih tovarnah. Zato so se na vse načine prizadevali, kako bi to pereče vprašanje rešili. Tako se je vrnila na dnevi red spet četa, ki je imajo v Rusiji mnogo, zlasti v Sibiriji. Sovjetske oblasti se že nekaj časa zelo trudijo, kako bi v čim večji meri izkoristili to skromno, a zanje dragoceno kurivo. Vprašanje ni preprosto in ga niso mogli rešiti spričo težav, ki jih nudijo ogromne razdalje, ki jih je treba prevoziti in spričo dejstva, da v Rusiji nimajo na razpolago več toliko železnice, pa še te so v slabem stanju, krivo pa je temu tudi slabo hranjeno in malo zmogljivo železni-

sko osebje.

Glede tega je zanimiv, že zato, ker načelnja zelo zanimiva vprašanja organizacijskega značaja in se dotika tudi vprašanja, kako v Rusiji ravnavajo z delavci, članek, ki je izšel v moskovski »Pravdi«. »V vojnem času«, piše ta sovjetski list, »je važnost šote za zagotovitev nemotenega dela po tovarnah postala izredno velika. Preteklo leto smo precej slabo izkoristili šoto, kar je škodljivo vplivalo na obratovanje električnih central in tovarn. Poleg tega je leta 1942 prišlo do hudih nevarnosti v napravah za pridobivanje šote, to pa zaradi tega, ker ni bilo na razpolago dovolj potrebnih in zadosti usposobljenih strojnikov. Številni voditelji rudarskih trustov niso poskrbeli za zadostno število ženskih delovnih moči. Področja, na kaj bi jih izkoristili, niso bila priprajana, načim čisto niso primerno poskrbeli za prehrano delavstva, ki je bila zato nezadostna. Za vse je treba poskrbeti zdravila.« piša Pravda. »treba je dati čim več goriva rdeči vojski, električnim centralam in industrijskim podjetjem. Vsekakor je treba dvigniti pridobivanje šote, da se v celoti lahko izvede državni načrt za njeno izkoriščanje.«

Ljubljana ima novo lice

Z dograditvijo nove zapornice pri cukrarni bo Ljubljana skoraj dokončno urejena

Kdor se je pred desetimi leti sprehajal po bregovih Ljubljane od Spice do Kodeljevega in ga je potem usoda prisilila, da je naše mesto zapustil in odšel posvetu, bi danes, če bi spet stopal po isti poti od Spice do Kodeljevega, nedvomno debelo pogledal. Ne bi mogel razumeti, kako je mogoče, da se lahko v tako kratkem času tako temeljito izpremeni struga, bregovi in neposredna okolica tudi še tako majhne reke.

Danes je Ljubljana s svojimi mostovi in neposredno okolico harmonična celota ter bo z dograditvijo sodobne zapornice pri stari cukrarni dobila svoj bistvo dokončen izgled. Z novo napravo bo urejeno tudi stanje vode, kar si nedvomno živo želi vsakdo, ki stanuje v hišah ob številnih nabrežjih.

Svojo zunanost je Ljubljana spremenila že na Spici, kjer se deli na dva dela in pošila lep del svojega vodovja po krajši, umetni poti proti Savi. Stara zapornica, ki je stala na ustju Ljubljane, je bila že davno odstranjena. »Polotok« na Spici je bil lepo urejen in »tlakovane« z lepo rezanim kamnom, vsa navlaka odstranjena, breg lepo urejen. Dno in oba bregova reke so uredili tik pred vojno. Na odseku od Spice do izliva Gradaščice je dno lepo tlakovano, stene pa so spuščajo pod vodno gladino deloma poševno, deloma navpično in si zidane odnosejo zabeleženost. Na levem bregu, med Spico in Pruskim mostom, je lepo pristanišče, a nabrežje krasi nekaj starih košatih dreves, nekaj novih nasadov in zelena trava. Od Pruskega mosta do izliva Gradaščice je na levi strani še eno pristanišče in prijetna obala pod nabrežjem, ki je bila po ureditvi posajena s prijaznimi, sedaj že kar košatimi nasadi.

V okviru zadnjih urejevalnih del je bil dokončno urejen tudi izliv male Gradaščice. Oba bregova v njenem ustju so spremenili v visoki betonski steni, tako da tvori tudi izliv Gradaščice v Ljubljano ujemačo se celoto.

Nekako sredi med Sentažskimi in Čevljarškim mostom se začne središnji del Ljubljane. Betonske stene segajo od tu dalje tako visoko, da so nabrežja lahko razširili in je struga obdana z navpičnimi stenami. Take stene so na obeh bregovih do novih tržnic. V isti dolžini pa sta na obeh straneh arhitektonsko učinkoviti betonski ograji. Najlepše je seveda urejena Ljubljana na odseku od Čevljarškega mosta čez trimostje do tržnic. Tu ima, kljub temu da jo obdajajo navpične betonske stene, oba bregova tako urejena, da imata primerno širok pas, ki je posejan s travo in drugimi, reko in okolico krasi nekaj nasadi. Svojevito zunanost ima že novi Čevljarški most, s trimostjem pa je dosežen višek, ki bo, kadar bo v celoti urejena okolica novih tržnic, podaljšal do Zmajškega mostu, ki s svojo uspešno arhitektonsko obliko tudi harmonično učinkuje na svojo neposredno okolico. V skladu z ljubljaničnimi bregovi, trimostjem in novimi tržnicami je bila zgrajena tudi Mayerjeva palača na levem bregu pred Marijinim trgom. Od trimostja dalje so bregovi spet poševni in zeleni, betonske stene so nižje in segajo nekaj metrov dalje od nove zapornice pri stari cukrarni.

Sedaj sta oba bregova urejena. V srednjem delu je ograja betonska, od Spice do Sentažškega mostu in od tržnic do Kodeljevega lesena. Zelenja je obilo na obeh straneh v vsej dolžini. Večji del se ob vodi košatijo stari drevesa, kjer pa so jih morali med urejevanjem odstraniti, kakor n. pr. na odseku od Sentažškega mosta do starinarjev in v srednjem odseku, so posadili nove pestre nasade.

Nova zapornica, končni del strnjene celote, bo v kratkem dograjena. Mogočni stebri in vsa njena zunanost bosta nov lep doprinos k ljubljanskim znamenitostim. Važna pridobitev za Ljubljano in vse mesto bo tudi projektirani most, ki bo vezal srednji del novih tržnic in Vodnikov trg z

levim bregom reke. V zvezi s tem bo v bližnji bodočnosti urejena in podaljšana Kolodvorska ulica tako da bo tekla v ravni črti z nameranim mostom, ki bo v arhitektonskem pogledu tudi posebnost. Na ta način bomo dobili še eno neposredno zvezo z glavno železniško postajo.

Kalne vode male Ljubljane pa skrivnostno šume in se pomikajo proti Savi, da v njenem širokem naročju pogumneje nadaljuje pot v neznanost.

Opazovalec.

Dragemu Dolfetu zadnji pozdrav!

Dare, naš neustrašeni borec, naš najboljši prijatelj, vedno dober in blag, katerega smo tako vzljubili in s katerim smo se skupaj borili za iste ideale, je padel pod komunistično kroglo. Saj nismo mogli verjeti in kar upali smo: še se vrne med nas.

A Dalko je padel... Ne bo ga nikdar več nazaj...

Tam na svoji zemlji je padel, jo oškropil s svojo krvjo, tedaj ko jo je branil proti najbolj divjemu in najbolj strašnemu zverinstvu — proti komunističnemu brezboštvo, ko je branil največje svetinje našega naroda: svojo in njegovo vero in zemljo.

Pretresla nas je novica o Tvoji žrtvi in tiho ter žalostno je v naši sobi.

Vsi smo se ozirali nad Tvojo posteljo, kjer si imel slike svojih dragih. Poleg osmih žrtv, tako strahotno mučenih in umorjenih, si se jim pridružil sedaj še Ti. Vsako noč, preden si legel k počitku, si se ozrl na te podobe z bolestinim pogledom in nato tiho molil, molil za svoje in naše mučence.

Padel je naš neustrašeni Dare, padel je naš najboljši tovariš, padel je junak in borec!

Po postavi si bil tako močan in krepak, da bi se kdo, ki Te ni poznal, kar bal. A si bil tako dober in blag. Bil si vzoren tovariš s kristalnim značajem. Tvoje besede so bile izraz Tvojega čistega srca, čistega življenja, besede poštenja in ni se skrivala za njimi nikaka preračunana zlobnost, temveč vedno le najboljšo željo in misli. Vsakemu si znal, kakor si bil sam neustrašen in pogumen, resnico, prijetno ali neprijetno, povedati v obraz. Ponosno si vsakemu upal priznati svoje katoško prepričanje. Vsi so Te vzljubili, vsi cenili, vsi spoštovali. Koliko dobrega si napravil vsem in vsakemu, kjer koli si se mudil. S svojo zgovorno in prepričljivo besedo si znal ljudi poučiti in jim sneti z obraza komunistično slepilo in mnoge si rešil se strahotnejših zablod. Pokazal si z besedo, s svojim zgledom in s svojim življenjem mnogim pravo pot.

Zlasti pa nam je bil zgled junaka. Zapuščil je vse: dom in ugodno službo ter se pridružil branilcem naših domov, vedno pripravljen na največje napore in žrtve. Tak je vedno ostal. Komunisti so mu ubili mater, očeta, brate in sestre, toda Dare je bil junak do konca. Vztrajal je, ker se je zavedal svojega poslanstva.

Bilo je lansko jesen. Nenadoma smo patru-ljirajoč v jutranji megli in v hribu padli v razbojniško zasedo. Položaj je bil skrajno nevaren. Poveljnik hitro določi nekatere fante v napad. Toda zaradi ostrega streljanja so fantje ostali v zaklonih. Tedaj se pa dvigne naš Dare in čeprav je bil daleč spodaj v bregu, teče naprej. In kakol! Z nasmehom, brez vsake vznemirjenosti ali osuplosti, sredi toče krogel, ki so sikale pred njim in za njim v zemljo. Ne meneč se za to zakliče: »Fantje, naprej! Dajmo jih!« Učinek njegove neustrašenosti in besed je bil silen. Za njim so vdrli vsi fantje v napad. »Hrabri razbojniki so jo ucvrli, a ne v napad, temveč v beg.

In tega našega Dareta ni več. Daroval je svojo največjo in najvišjo žrtve, na katero je bil vedno pripravljen, daroval je svoje pošteno mlado življenje za večna božja načela.

Pred nami se dviga njegova svetla podoba v nepozabnem spominu, podoba značajnega mladca, neustrašenega borca, nesebičnega prostovoljca, polnega žive vere in poštenja.

Darko, ne bomo Te pozabili. Ne Tvojih in naših vzvišenih načel! Borili se bomo naprej! Prišel bo čas, ko bo vse naše ljudstvo spoznalo našo upravičeno in sveto borbo, tiste gnusne morilce pa, ki so krivi vsega tega strašnega gorja, izpljunilo iz svoje srede.

Šport

V Italiji je bilo preteklo nedeljo največje zanimanje za tekmo med Triestino in Barijem. Tekma je bila odigrana v Firencah in je veljala kot kvalifikacijska za obstanek v razredu najboljših. Pred štirinajstimi dnevi sta Venezia in Bari odigrala prav takšno tekmo, ki je ostala na nevtralnih tleh neodločena ip si kluba razdelila točki. Triestina si je z nedeljsko zmago zagotovila obstanek v I. diviziji. Prihodnjo nedeljo bo tekma še med Triestino in Barijem prav tako na nevtralnih tleh. Ta tekma bo torej odločila, ali bo Bari igral v II. divizijo skupaj z Ligurijo, ali Venezia. Če v nedeljo Bari zmaga ali igra vsaj neod-

ločeno, potem je usoda Venezije zapečaten, če pa izgubi, potem bo imela Triestina po treh kvalifikacijskih tekmah 4 točke, ostala tekme pa po eno in bi morala igrati še eno tekmo med seboj, da se odloči, kdo od njiju je boljši. Če se Bariju posreči v nedeljo remizirati, potem bo imel dve točki, Venezia pa samo eno in jo doleti usoda izpada. Kakor koli že bo, vendar je Triestina na dobrem in varnem ter ji je igranje med najboljšimi tudi za bodočo nogometno sezono zagotovljeno.

Po nedeljski domači zmagi Marsa nad Tobačno tovarno je vrstni red v prvenstveni tabeli takšenle: Ljubljana 4 točke, Hermes in Mars imata vsaj po 2 točki, Tobačna tovarna pa je ostala zaenkrat brez pike.

Protokol o preiskavi množestvenega umora v Katinu

Berlin, 5. maja. Zastopnikom inozemskega tiska so prebrali protokol, ki ga je zaradi preiskave množestvenih grobov poljskih častnikov v gozdu pri Katinu pri Smolensku sestavila komisija zastopnikov sodne medicine in kriminalistike evropskih univerz in drugih veljavnih medicinskih univerzitetnih profesorjev. Komisija je bila sestavljena iz strokovnjakov tehle dežel: Belgije, Bolgarije, Danske, Ogrske, Finske, Italije, Hrvaške, Nizozemske, Češke in Moravske, Rumunske, Švice in Slovaške. Komisija je dognala, da so bili poljski častniki ustreljeni v marcu in aprilu leta 1940. Doslej so odkopali 7 grobov in preiskali 982 trupel, ki so nekatera tudi obducirali in so jih do 70

odstotkov že identificirali. Kot vzrok smrti je povsod dognan strel v tilnik.

S tem protokolom je pojasnjeno predvsem to, kdo je bil umorjen, kako je bil umorjen in kako so bili umori izvršeni. Še nedavno pa je Anglija izjavila častnikarjem, da je nemogoče dognati, kdo naj bi bil odgovoren za ustrelitev poljskih častnikov. A zdaj je tu odgovor mednarodne komisije, ki je povsem jasen in natančen. Ta protokol zasluži, da si ga ogleda ves svet, a predvsem Evropa, ker je najdba v Katinu dokaz, kakšna usoda bi doletela Evropo, če bi bila predana boljševiški oblasti.

(Pester Lloyd).

Za sv. obhajilo in sv. birno

Obhajilne slike, podobice, molitvenike, rožne vence, venčke za glavo, pajčolane, trakove, torbice i. t. d.

nudi v lepi izbiri

Trgovina H. Ničman v Ljubljani

Miklošičeva cesta 5

Papirnica Ljudske knjigarne

Pred Škofijo 5

S. S. VAN DINE:

BOGINJA MASČEVANJA

KRIMINALNI ROMAN

»Saj res!« Bliss se je zdaj že popolnoma obvladoval. »Naši ga boste na moji pisalni mizi, vprav na ovratniku, ki sem ga snoči imel na sebi.«

Vance je vstal in strogo pogledal Scarletta.

»Prav lepa hvala,« se mu je zahvalil hladno. »Kadar te bom spet potreboval, ti bom že povedal.« Potem se je obrnil k Blissu in dejal: »Res bi rad vedel, gospod doktor, ali se spominjate, kdaj ste zadnjikrat imeli na sebi tisto zaponko... Veste, v vaši delovni sobi je ni. Ležala je tu na tleh ob trupu gospoda Kyleja, ko smo prišli sem.«

»Kaj, da je bil moj skarabej tu?« Bliss je vstal in ves preplašen začel gledati mrtvega. »To je vendar nemogoče!«

Vance je stopil h Kylejevemu trupu in pobral skarabej. »Ni mogoče, gospod doktor,« je dejal in mu pokazal zaponko, »a skrivnostno je zelo... Morda jo je kdo vzel v vaši delovni sobi ob enem s strokovnjaki.«

»Toda to je vendar nekaj strašnega!« je vzkliknil Bliss s hrupnim glasom.

»Mogoče je tudi, da vam je skarabej padel z ovratnice...« se je oglašil Heath nekam sovražno ter se namrdnil.

»Kaj hočete reči? Na tej ovratnici ga nisem nosil. Pustil sem ga v svoji delovni sobi...«

»Gospod narednik!« je vzkliknil Vance in očitajoče pogledal Heatha. »Nadaljujmo mirno in spodobno.«

Heath se ni dal kar tako ukrotiti.

»Gospod Vance...« je odvrnil. »Prišel sem semkaj, da ugotovim, kdo je umoril Kyleja. In človek, ki je imel na razpolago vse potrebno, je vprav dr. Bliss. Poleg tega pa smo našli v

umorjenčevih rokah dokazilno listino in zaponko za ovratnico. Oboje je dr. Blissovo. Potem pa so tu še oni krvavi sledovi...«

»To je že vse res,« ga je prekinil na kratko Vance. »A če bomo z doktorjem grdo ravnali, tega svojevrstnega dogodka ne bomo razjasnili.«

Bliss se je znova pogreznil v naslanjač.

»Ah, gospod,« je dejal tiho, »zdaj že razumem, kam merite. Vi mislite, da sem Kyleja umoril jaz?« Ožrl se je pri tem na Vanceja, kakor da bi ga obupno prosil za pomoč. »Rekel sem vam, da sem od devetih dalje spal. Vedel nisem niti tega, da je bil Kyle tu. To je nekaj strašnega... strašnega... Vi, gospod Vance, gotovo ne morete verjeti, da bi jaz...«

Od vrat v muzejsko dvorano so se zaslišali nemirni glasovi in oči nas vseh so se kakor na povelje obrnile tja. Na vrhu stopnic je policist Hennessey branil nekemu vstop v dvorano. Na pragu je stala mlada ženska.

»To je moja hiša,« je ježno odgovorila Hennesseyu. »Kako si mi vendar drznete reči, da ne smem v dvorano?«

Scarlett je naglo skočil k stopnicam.

»Meryll!«

»To je moja žena,« je pojasnil Bliss. »Zakaj naj bi ji bilo prepovedano priti semkaj?«

Preden je Vance odgovoril, je Heath že zaklical:

»Da, le spustite jo, Hennessey. Naj gospe le vstopi.«

Gospe Blissova je naglo stekla po stopnicah k svojemu možu.

»Kaj je to? Kaj se je vendar zgodilo?«

Vrgla se je pred njim na kolena in se ga oklenila okrog vratu. Tedaj je zagledala mrtvega Kyleja in s studom se je obrnila na drugo stran.

Bila je to ženska kakšnih šestindvajsetih ali sedemindvajsetih let, na zunaj precej drugačna, kakor pa so druge ženske. Imela je velike temne oči z dolgimi trepalnicami, njena polt pa je bila olivne barve. Egiptovska kri se ji je razodevala na mesnatih ustnicah in na izrazitih podočnicah, ki so ji dajale vzhodnjaški značaj. Na njej je bilo nekaj, kar me je spominjalo na sloviti

kip kraljice Nefretete iz berlinskega muzeja. Imela je na sebi sivkasto modri turban, prav tak, kakor je bil na kipu omenjene kraljice. Njena obleka iz temne tančice je v vsej vitkosti prikazovala njeno sloko postavu in mladostno gibčnost. Moč in lepota sta risali na njej značilne poteze starega Vzhoda.

Cepprav je bila še mlada, je bilo na njej vseeno nekaj dostojanstvenega. Kdor jo je videl, je moral takoj dobiti vtis, da je to ženska močnega značaja. Lahko sem uganil, ko sem jo gledal, kako je stala pred Blissom, da je lahko zelo čustvena, nič manj pa tudi sposobna velikih dejanj.

Bliss jo je ljubeznivo, naravnost očetovsko božal po rami. A njegov pogled je bil kljub temu precej zbežan.

»Kyle je mrtev, draga,« ji je dejal z žalostnim glasom. »Bil je umorjen... in tile gospodje me zdaj dolže, da sem ga jaz umoril.«

»Tebe?« Gospe Blissova je skočila pokoncu. Nekaj trenutkov so njene velike oči zrle v moža, kakor da ne more razumeti. Potem je pogledala nas in oči so se ji kar svetile od jeze. A preden je utegnila spregovoriti, je že stopil k njej Vance ter ji mirno in tiho dejal:

»Gospod doktor se ni točno izrazil, gospe. Mi ga nismo obdolžili. Ta žalostni dogodek samo raziskujemo. Dejstvo pa je, da smo našli zaponko s skarabejem poleg trupa gospoda Kyleja.«

»Pa kaj hočete s tem reči?« Gospe je postala nekam čudno mirna. »Vsak bi jo bil lahko pustil tam.«

»Točno, gospe. Glavna naloga naše preiskave je, ugotoviti, komu je lahko ta zaponka padla na ta kraj.«

Zvedel sem pozneje od Scarletta, da je bila mati gospe Blissove koptska plemkinja, ki se je hvalila, da njen rod izhaja od zadnjih faraonov Saitov. Cepprav je bila katoličanka, je gospe vseeno ohranila tradicionalno čiščenje domačih egiptovskih božanstev. Njeno edino hčerko Meryt — Amen (Amunovo ljubljanko) so imenovali tako na čast velikega Ramzesa II.

DRVARKA MARIJA

TOMAŽIČ JOŽE BERANEK JOŽE

119.

Po blagoslovu zlodjevega križa, novomašnika in hočkega graščaka se je Drvarka Marija pripravljala k slovesu, ko jo je mladi duhovnik povabil:

»O, Marija, moja mati! Pojdi z menoj še tja v hočko cerkev k moji prvi sveti maši!«

Drvarka Marija se je tega vabila nad vse razveselila; pomignila je svojim angelom za odhod. In tako se je proti starodavni hočki cerkvi vila dolga procesija.

Za visokim cerkvenim obzidjem so angeli postavili prestol na blagoslovljena tla; Marija je stopila na sveto zemljo in kot prva stopila v cerkev; za njo pa beli angeli, novomašnik z očetom, nato Pohorci in Poljanci.

Pred lepim glavnim oltarjem svetega Jurija je zdaj novomašnik bral svojo prvo sveto mašo in podelil blagoslov vsem vernikom; Mariji pa se je poklonil.

Po sveti maši se je Marija od vseh prijazno poslovila, sedla v svoj prestol, ki ga je stara romarska pesem Pohorcev in Poljancev dvignila pod modro nebo in angeli so ga nesli čez pohorske planje in vrhove proti njenemu domu, romarski cerkvi sredi pohorske drvarije.

120.

Dolgo so hočki prvomašarji zrlj za plavajočim prestolom, ki se je z žarki obdan svetil kot zlato sonce, nato pa so se pojoč podali v pohorske klanec, v zajdene globoče ter se po gozdnih kolnikih in stezah vrnili na svoje planine in v drvarije.

Novomašnik in oče sta se vračajoč iz cerkve podala še pred »zlojdev« križ, da pred pastirskim kipcem Drvarke Marije pomolita še za drago verno dušo; sin za prvo mater, mož za rajno ženko. Materina duša pa ju je spremljala že ves čas sem od župnega pokopališča krog cerkve; pri zlodjevem križu je podala staremu graščaku svojo belo roko. In tedaj se je ta zgrudil mrtev na zemljo.

Novomašnik je ostal zdaj sam s svojo srečo in nesrečo; žalosten, ko bi se bil lahko najbolj veselil življenja ob dragem očetu.

Stoletja so od takrat že minila, a zlodjev križ z rjavim Marijinim kipcem stoji še dandanes sredi hočkega polja. V jasnih nočeh ga obiskujejo tri svetinje, kot kresnice svetle — to so duše hočkega graščaka, njegove žene in sina duhovnika.

K O N E C

»Prodana nevesta« 1943

Pri vsej nadarjenosti, ki jo imamo Slovenci za glasbo, nam manjka — z redkimi izjemami — važna plat te umetnosti: smisel za ples. Pa bi šli lahko kar skozi vso vrsto naših komponistov, dirigentov, pianistov, violinistov, pevcev: vse drugo nam je bliže in dostopnejše, od najnežnejše lirike do najbolj tragičnega patosa, od tenkočutnega romanskega smisla za barvitost do mračne nordijske ali tudi svečane vzhodnjaške mistike. Le kadar bi morali z vso lahkotnostjo in igrovostjo zaplesati v glasbi, pa najsi bo to že n. pr. pri Mozartu, Rossiniju, Vivaldiju, ali tudi Bizetu, ali pa še celo pri Smetani ali Dvořaku, še vedno gredemo z vso medvedjo resnostjo in tudi — neokretnostjo. Menda bo že res, da tudi resnost igra pri tem precejšnjo vlogo: kadar bomo imeli več smisla za humor in komiko (česar nismo nikoli imeli, kot pravijo nekateri), bomo morda tudi bolj zopet vedeli, kaj je ritem in ples; to dvojno smo namreč pozabili obenem z reji pod našimi stoletnimi lipami. Zaenkrat, se zdi, ne moremo iz naše medvedje kože. (Kvečjemu lahko pomolimo ven ušesa, kar pa je zopet spodbudljiva stvar, ker spadajo po mnenju nekaterih naših »umetnikov« kosmata ušesa h kulturnemu bontonu.)

Zato je s »Prodano nevesto« pri nas nekako tako kot z južnjaškim kolom, v katerega se vrine nedomacin. Naj ta še tako dobro zna vse osnovne korake in kretnje, kakšna razlika je med njim in drugimi, ki jim poigrava vse telo s sproščenostjo in lahkoto, ki je za tuja skoraj

nerazumljivo! Tudi »Prodani neveste« smo še precej tuji — vsaj kar se tiče orkestra —, sodeč po sobotni premieri, ki je bila z izjemo enega peveca le ponovitev lanskoletne uprizoritve. Dirigent g. Zebre obvlada s precejšnjo spretnostjo vse osnovne ritme in tempe te dokaj težke partiture, a kar se tiče dinamične izdelave in tistih za češki ples tako značilnih rahlih rubatov, ostaja igra orkestra večinoma še na tisti stopnji, ki bi morala biti samo predstopnja za pravo dirigentovo delo. Dejanje in petje na odru mnogo bolj ustreza smetanovskemu slogu (režija g. Debeveca). G. Lupša ustvarja s svojim lepim glasom in karakteristično komično igro vlogo Kecalja, kar ni ne zaostaja za njegovimi predhodniki v tej vlogi (Križaj, Beletto). Janka je to pot prvič pel mladi tenorist g. Čuden; ta pevška vloga mu povzroča v višinah še občutne tehnične težave, pa saj za novince ni šala. S pogumnim nasmehom in ugašenim odrskim nastopom je kmalu prebredel začetno tremo in od drugega dejanja dalje pokazal vse večjo sproščenost v petju. Začetni uspehi g. Čudna so prav lepi in razveseljivi, samo da mu ne zakrijejo potrebe po temeljitem nadaljnjem šolanju! G. Banovec podaja sedaj že kar tradicionalno uspešno sliko svojega Vaška, gđ. Karlova, Stritarjeva ter gg. Janko in Dolničar poskrbe za lepo petje, tako da s te strani tudi slavnemu sekstetu v 3. dejanju ni mogoče kaj očitati. Predvsem pa daje gđ. Vidaličeva v glavni vlogi Marjenke s svojo prirščno igro in živo občutenim čustvenim pevskim podajanjem protitež komič-

nemu elementu v operi, da se ne razpase preveč in ostane lepo v okviru celote. Inscenacija je ostala g. Skružnega, zbor je našel g. Simoniti, ples z baletom pa g. Golovin.

Nameščenci in delavci!

Posvetitev nameščencev in delavcev brezmadežnemu Marijinemu Srcu bo v nedeljo, 16. maja, ob 3 popoldne v stolnici. Najlepše vabilo vse javne in privatne nameščence ter delavce, da se teh posvetitev blagovolijo udeležiti v čim večjem številu.

Posvetitev nameščenk in delavk brezmadežnemu Marijinemu Srcu bo v nedeljo, 16. maja, ob 5 popoldne v cerkvi pri Uršulinah. Vljudno vabilo vse javne in privatne nameščenke ter delavke, da se te posvetitve udeležijo v čim večjem številu.

Maksimalni cenik št. 8

Cesen novi lir 4.25 (5.05), beluš 9.— (11.—), karfijola 2.80 (3.35), korenje očiščeno 3.— (3.60), čebula zgodnja 2.90 (3.45), kopr 2.20 (2.55), solata vseh vrst 3.15 (3.70), špinata 2.85 (3.35), zelena 3.80 (4.35), marelice suhe 4.35 (5.15), pomaranče la (Moro—larocco) 8.35 (9.35), pomaranče la 7.35 (8.35), limone la (15 cm obsega) 4.05 (4.80), komad 0.50, orehi Sorrento 26.— (30.—), orehi navadni 21.50 (25.—), suhe češnje, domače 20.— (25.80).

Edgar Wallace:

Žabar s krinko

»Očka, če bo Ray spet doma,« je rekla po dolgem molčanju, »ali bi bilo potem mogoče, da bi ti svoje službe, ki jo tako sovražiš, ne opravljal več?«

»Jaz sem to službo že obesil na klin,« je rekel mirno. »Nikoli več! Nikoli več! Hvala Bogu!«

Videla je njegovo lice, a čutila je straboto, ki je spremljala očeto po stavu.

Delovna soba je bila polna dima. Dick Gordon, ki je imel glavo zavito v ovoj, in katerega lepo lice je bilo malce izkaženo zaradi treh povprečnih prask, je sedel v spalni halji in copatah, s pipo v ustih. Bil je prava podoba blaženosti.

»Zelo lepo od vas, Johnson,« je rekel. »Ali bo Ray sprejel vašo ponudbo? Ali mislite resno in pošteno, da je sposoben, da vodi tako ogromno podjetje kot ravnatelj?«

V Johnsonovem pogledu je bil videti dvom.

»Pri Maitlandu je bil le navaden nameščenec, morda pa nimamo niti pojma o njegovih upravnih sposobnostih.«

»Ali niste morda malo preveč prevelikodušni z njim?«

»Tega ne vem. Morda,« je odvrnil

Johnson. »Rad bi mu seveda pomagal. Saj so tudi še druga, manj važna mesta v banki, in morda bo Ray, kakor pravite, sprejel katero teh, ki ne bo tako odgovorno.«

»Sigurno ne bo sprejel te službe,« je rekel Dick odločno.

»Meni se zdi,« je rekel Elk, »da je najtežje, da mladenci zdaj rešimo iz žabarjevih krempljev. Enkrat postati žabar, pomeni biti za večne čase žabar! In ta stari gospod številka ena ni oni, ki bi sedel z rokami v krilu in ki bi svoje poraze vzel mirne duše na znanje, ko kakšen plemenitaš. Danes zjutraj smo imeli dokaz za to. Johnson je bil v tej ulici obstreljen.«

Dick je vzel pipo iz ust in pulnil oblak plavega dima v meglen oblak, ki je visel nad glavami Dickovih gostov.

»Žabar je zaigral,« je rekel. »Edino vprašanje je le še to, kaj bo najboljša in najtemeljitejša pot, da se z njim konča enkrat za vselej ta borba? Balder je že ujet, Hagn je v zaporu. Lew Brady, eden najboljših agentov, je mrtev, edino Lola —«

»Lola je odpotovala!« je rekel Elk.

»Davi navsezgodaj se je vkrcala na parnik, ki plove v Združene države. Joshua Broad je bil tisti, ki ji je omogočil potovanje. Torci nam ostane le

še žabar sam in njegova organizacija, ki jo vodi. Če bomo njega ujeli, bo z vso bando pri kraju.«

V tistem trenutku se je vrnil John Bennett in pogovor so nadaljevali o nečem drugem. Malo pozneje se je Johnson poslovil.

»Saj niste Eli ničesar povedali, gospod Bennett,« je vprašal Dick.

»O meni? Ne! Saj to vendar ni potrebno!«

»Mislim, da ni potrebno,« je dejal Dick mirno, »le pustite, da ostanem to vaša in Rayeva tajna. Jaz sem to namreč že dalj časa vedel. Tisti dan, ko mi je Elk pripovedoval, da vas je videl na kolodvoru, in da je bil poizkušen vlom, sem zvedel, da je bil neki mož iz Yorka usmrčen. Potrudil sem se pregledati časopise, pa sem ugotovil, da je bila vaša odsotnost vedno v zvezi s kakšnim vdomom. Toda v teku enega leta je bilo v Angliji tolikokrat vdomljeno, da bi bilo res čudno, če bi se ta medsebojna zveza ne ujemala. Toda bili so še drugi slučajji. Na dan, ko je bil izvršen umor v Ibbley Copse, ste bili v Gloucestru. In na isti dan je bil Walbsen, Herfordov morilec, obesen.«

John Bennett je nagnil glavo. »Vi ste vedeli in kljub temu — — — se je obotavljal.

Dick je prikimal.

»Jaz sem poznal vse križe in težave vseh vaših načrtov, ki so vas prisilili, da ste izvrševali ta strašni poklic,« je dejal prijazno. »Meni se zdi, ko iz-

vršilec zakona, — ne več, ne manj strašen ko jaz sam, ki sem toliko pripomogel do tega, da se obsodijo ljudje na vesala. Vi niste nič bolj kriv kakor sodnik, ki sodi in podpisuje smrtno kazen. Mi vsi smo le orodje zakona in pravice.«

Ela in njen oče sta ostala tisto noč v Dickovem stanovanju in sta se odpeljala drugo jutro na Paddingtonsko postajo, da bi pričaka Raya. Niti Elk niti Dick ju nista spremljala.

»Zdi pa se mi zelo čudno, da niste niti vi niti jaz poznali gospoda Bennetta,« je dejal Elk.

»Od kod bi ga tudi poznala?« je rekel Dick. »Niti vi in tudi jaz nisem prisostvoval usmrčitvam. Navadno je tudi krvnikova oseba nepoznana. Le če možakar vleče iz tega koristi, da dela zase reklamo, uživa popularnost, ki pa je dvomljiva, Bennett pa na noben način ni hotel, da bi javnost vedela, da je krvnik, ter se je celo izogibal krajev, kjer je izvrševal svoje odurno delo. Navadno je izstopil blizu kraja, kjer bi naj izvršil justifikacijo, in se potem podal peš v mesto. Glavni paznik v Gloucestru mi je dejal, da je navadno prišel v jetnišnico šele ob polnoči pred usmrčitvijo. Nikoli ga ni nihče videl niti ko je prišel, niti ko je odšel.«

»Toda stari Maitland ga je gotovo poznal.«

»Ta pa že,« je pritrdil Dick. »Maitland je bil nekaj časa v zaporu in lahko je mogoče, da so smeli nekateri od-

likovani jetniki videti krvnika. Med posebno odlikovanimi snatram tiste, ki so se smeli zaradi dobrega vedenja prosto sprehajati po jetnišnici. Maitland je Eli pripovedoval, da je bil v luknji. In to je gotovo pravilna razlaga. Vsa uradna pošta za Bennetta je prihajala v Dorking, kjer je imel najeto sobo za vse leto. Njegova tajnstvena potovanja v mesto se niso zdeli prav nič sumljiva ljudem, ki ga niso osebno poznali ter niso niti vedeli, kako se piše.«

Elk je bil presenečen, da ni našel Dicka doma, ko se je zvečer nameril na njegov dom. Sluga mu je povedal, da se je gospod le malo naspal, potem pa preoblekel ter šel, ne da bi povedal, kam gre. Dick ni imel navade, da bi šel na sprehod in Elk je najprej pomislil, da se je morda odpeljal v Horsham. Elk je mislil na svojo dobro posteljo, toda ni hotel oditi domov prej, preden ne govori s svojim predpostavljanim. Udobno se je zleknil na široki naslanjač v Dickovi delovni sobi ter trdno zaspal. Sredi najlepšega sna ga je nekdo prav krepko stresel. Odprl je oči ter zagledal Dicka pred seboj.

»Halo,« je rekel zašpano, »kaj mislite ostati vso noč pokonci?«

»Moj avto stoji pred vratmi,« je rekel Dick, »vzemite svojo suknjo ter pohitite! Odpeljeva se namreč v Hors-

ham!«

Elk je zehnil ter pogledal na ure. »Ona je sedaj gotovo že v najslajšem spanju!« je protestiral.

Ljubljana

Koledar

Torek, 11. velikega travna: Mamert, škof; Fr. Hieronimski, spoznavalec; Gandolf, mučenec. Sreda, 12. velikega travna: Varstvo sv. Jožefa; Pankracij, mučenec.

Obvestila

Za otroke iz Spodnje in Zgoranje Siske ter Dravlj bo javno brezplačno obvezno cepljenje zoper kože v sredo, 12. majnika, dopoldne. Starši iz Spodnje Siske naj prinese otroke ob 16 k cepljenju v ljudsko šolo v Sp. Šiški, starši iz Zg. Siske naj prinese otroke k cepljenju ob 17 v ljudsko šolo v Zg. Šiški, a starši iz Dravlj in okolice naj prinese otroke k cepljenju ob 17.30 v gasilski dom v Dravljah. K cepljenju morajo starši prinesiti vse otroke, rojene leta 1942, in tudi vse letos rojene, najmanj tri mesece stare otroke, prav tako pa tudi vse one otroke, pri katerih cepljenje doslej ni bilo uspešno. Starši morajo otroke prinesiti ne glede na to če določeno cepljenje ali ne. Seveda morajo k cepljenju prinesiti okopane otroke v snažni obleki. Vse starše opominjamo, da je cepljenje strogo obvezno ter dolo po uspešnem cepljenju pismeno potrdilo, ki ga je treba dobro shraniti, ker ga bodo morali predložiti pri vpisu otroka v šolo. K pregledu je treba prinesiti drugi četrtek, 20. maja, ob isti uri na isti prostor, kjer so bili cepljeni. Pri pregledu dolo starši potrdilo o uspešnem cepljenju otrok ter je treba to potrdilo dobro shraniti, ker ga bodo morali predložiti pri vpisu otroka v šolo. Če bi tedaj ne imeli potrdila o uspešnem cepljenju zoper kože, bi bili tudi še tedaj kaznovani. Vse drugo o cepljenju zoper kože je razvidno iz razglasov na vseh mestnih oglašnih deskah, na cerkvenih vratih in drugih vidnih prostorih.

Za otroke s Smartinske ceste in svetokriškega ter bežigrskega okraja in iz Most bo javno brezplačno obvezno cepljenje zoper kože v četrtek, 13. maja, popoldne. Starši iz svetokriškega okraja in sploh iz okolice Smartinske ceste naj prinese otroke ob 16 k cepljenju v ljudsko šolo na Smartinski cesti. Starši iz bežigrskega okraja naj prinese otroke k cepljenju ob 17 v ljudsko šolo za Bežigradom, a starši iz Most in okolice naj prinese otroke k cepljenju ob 17 v meščansko šolo v Mostah. K pregledu je treba prinesiti otroke drugi četrtek, 20. maja, ob isti uri na isti prostor, kjer so bili cepljeni. Pri pregledu dolo starši potrdilo o uspešnem cepljenju otrok ter je treba to potrdilo dobro shraniti, ker ga bodo morali predložiti pri vpisu otroka v šolo. Če bi tedaj ne imeli potrdila o uspešnem cepljenju zoper kože, bi bili tudi še tedaj kaznovani. Vse drugo o cepljenju zoper kože je razvidno iz razglasov na vseh mestnih oglašnih deskah, na cerkvenih vratih in drugih vidnih prostorih.

BLISK! BLISK!

je prekrasen pustolovski roman iz življenja živali v divji zasečeni severni Kanadi. — Knjigo dobite za nizko ceno po vseh knjigarnah in trafikah.

Jutri zjutraj, t. j. v sredo, dne 12. t. m. bo začela predpoda za XIV. simfonični koncert, ki se bo vršil pod vodstvom dirigenta D. M. Sijana, v Knjižarni Glasbene Matice, in sicer takoj zjutraj ob pol 9. Na tem koncertu bo sodelovala pianistka Rossana Orlandini-Bottai, ki bo izvajala klavirski solopart v Rahmaninovem Koncertu za klavir in orkester. Poleg tega so na sporedu Mancinelli z odlomkom iz suite Beneški prizori in Čajkovski s svojo Patetično simfonijo.

Ravnateljstvo I. ženske realne gimnazije v Ljubljani (Ambrožev trg 8 — Lichtenhurnov zavod) poziva vse kandidatkinje, ki nameravajo na tem zavodu polagati privatne izpite, da se nemudoma zglašijo v pisarni ravnateljstva.

Maturantje učiteljskih in vladnih vabilo na akademijo, ki bo v frančiškanski dvorani v soboto ob 18.30. Na sporedu je tudi komedija »Učenjak«. Nabavite si vstopnice v predprodaji na drž. učit. šoli.

V prihodnjih dneh se bodo vršile tri javne produkcije šole Glasbene Matice. Proslavi matinskega dne je namenjena VIII. letošnja produkcija, ki bo v petek, dne 14. t. m., ob 18 v mali filharmonični dvorani. V nedeljo, dne 16. t. m., dopoldne ob 11.00 bo začela v veliki filharmonični dvorani IX. produkcija, katere spored bo v večini odigral šolski orkester pod vodstvom prof. Karla Jeraja. Del sporeda pa je v rokah absolventke klavirskega oddelka šole Glasbene Matice g. Bonzak Majde. X. produkcija bo nato v sredo, dne 19. t. m. ob 18 v mali filharmonični dvorani. K sporedom posameznih produkcij se še povrnemo.

Ljubljansko gledališče

Drama

Torek, 11. maja: zaprto. Sreda, 12. maja, ob 17: »V času obiskanja«. Zaključena predstava za šolsko mladino. Četrtek, 13. maja, ob 17: »V času obiskanja«. Zaključena predstava za šolsko mladino. Petek, 14. maja, ob 15: »V času obiskanja«. Zaključena predstava za šolsko mladino.

Opera

Torek, 11. maja: Zaprto. Sreda, 12. maja, ob 18: »Madame Butterfly«. Red Sreda. Četrtek, 13. maja, ob 18: »Prodana nevesta«. Izven. Cene od 28 lir navzdol.

Nove določbe glede obiskovanja zdravilišč in potovanja iz kraja v kraj

Med zakonskimi osnutki, ki jih je sprejel na svoji zadnji seji italijanski ministrski svet, je tudi osnutek, ki načelno določa, kdo bo letos lahko obiskal zdravilišča z namenom, da bi se tam zdravil, in kakšne so v tem oziru omejitve.

Ta zakonski osnutek pravi med drugim, da bodo morali imeti vsi tisti, ki bi za nekaj časa radi odšli iz kraja svojega stalnega bivališča, posebno dovoljenja. Takšna potovanja iz kraja v kraj bodo urejena tako, da ne bodo povzročala težav prebivalstvu iz krajev, ki so prizadeti po letalskih napadih in so objavljeni v posebnem seznamu notranjega ministra. Vsakdo, kdor namerava med 15. junijem in 30. septembrom t. l. oditi v občino, kjer ni v evidenci zaradi prehrane, in bo hotel ostati tamkaj nad 5 dni, bo moral predložiti, kakor lani, 20 dni pred odhodom občinskemu uradu z živiliškimi nakaznicami poseben obrazec, ki ga bo prejel od tega urada. Od živilske nakaznice vsakogar, ki bo predložil tako izjavo, bo urad odvzel ustrezne bone za dobo odsotnosti in izdal prošilec namesto nje posebno živilsko nakaznico, ki bo veljala tudi za primer odhoda v zdravilišča, ki bodo posebej objavljena v seznamu poljedelstva in gozdovalstva. Pooblastilo se bo dobilo samo tedaj, če bo prošnja za odstranitev tega ministrstva v sporazumu z ministrstvom za iz kraja stalnega bivališča priloženo tudi nekolkovano zdravniško spričevalo, odobreno od uradnega občinskega zdravnika o potrebi zdravljenja. Skupno z bolnikom bo po zdravniški odredbi šel lahko z njim tudi spremljevalec. Pooblastila bodo brez nadaljnjega izdane nad 15 let starim otrokom, ki bi jih roditelj želel imeti med zdravljenjem pri sebi.

Vsa ta navodila veljajo za one, ki se bodo nastanili v hotelih, penzijonih in drugih gostiških zdraviliščih, s pripombo, da ne bodo mogli ostati tamkaj preko 15 dni, ne vstevši dneva

prihoda in odhoda. V drugih krajih, ki ne bodo označeni v omenjenem seznamu, bodo gostje v hotelih, penzijonih in gostiških lahko ostali največ 30 dni. Kdor bi odšel v lastno ali najeto hišo, ne bo omejen glede trajanja bivanja. Prav tako te omejitve ne veljajo za noseče ženske z otroki pod 15 let. Načelo je, da bodo tuje v zdraviliščih lahko ostali 15 dni. V drugih krajih pa 30 dni, pri čemer pa je dovoljeno prebiti v dveh krajih največ 30 dni, v nezdruvaliških krajih onim, ki se odpovedo po prejemu pooblastila bivanju v zdravilišču.

Ukrep omenja nadalje tudi nekatere primere, za katere ni treba dati omenjene izjave, in sicer med drugim za bivanje v mestih z več kot 100.000 prebivalci, razen na področje Lida, mesta Rima ter mest Benetk in Livorna. Nadalje ni treba predlagati izjav pripadnikom oborožene sile, ki uživajo svoj dopust, kakor tudi ne onim, ki so se izselili iz krajev, prizadetih po letalskih napadih, v kolikor so izpolnili vse formalnosti, veljavne za njihovo bivanje drugod. Da ne bo v tujsko-prometnih in zdraviliških krajih prevlekega navala, bo minister za ljudsko kulturo sporazumno z notranjim ministrom določil največje število tujcev za posamezne hotele, penzijone in gostišča v vseh takih krajih, ki so običajno najbolj obiskani. Vsekakor bodo ljudje iz bombardiranih krajev tudi v tem primeru dobili potrebna stanovanja.

Vse te določbe, ki jih nalaga strogost vojne časa, naj dajo razumeti, da je poletno bivanje v zdraviliščih in klimatičnih krajih v tem času utemeljeno samo iz zdravstvenih razlogov ali zaradi okrevanja. Kdor bo kršil te določbe bo kaznovan z globo od 1000 do 3000 lir ter vrnjen v domačo občino, lastniki stanovanja pa z zapotom od 2 do 6 mesecev in z globo od 2000 do 10.000 lir poleg zatvoritve obrata.

Preureditev hrvaških državnih financ

Zagreb, 10. maja. s. Hrvatski finančni minister dr. Košak je imel po radiu govor, v katerem je razložil finančni položaj države in napovedal nove ukrepe. Posebno je važna napoved o ustanovitvi hrvaške državne banke. Ta banka bo neodvisna od sleherne druge organizacije in pa neposredno podrejena Poglavniku. Dobila bo tako rekoč čisto autonomno upravo. Zastopnik te banke bo imel pravico udeleževati se vladnih sej. Med

glavnimi nalogami banke bo varovanje stalnosti denarja in urejanje denarnega obtoka na notranjem trgu, kakor tudi urejanje plačevanja s tujino. Banka bo edini zavod, katere osnovni kapital bo znašal 300 milijonov kun. Upravni svet bo imenoval Poglavnik. Na koncu svojega govora je minister dr. Košak napovedal tretjo izdajo zakladnih bonov v znesku 1 milijarde kun, ki zapadejo v različnih rokih od 3 mesecev do 10 let

Kaj je to?

Ponarejene razvaline? Laž »bele garde«? — Obrekovanje »izdajalcev«? — Slovenski poročevalci« bo gotovo dejal tako, in tako bodo za njim ponavljale OF-arske opice vseh slojev in stopenj po Ljubljani. Toda ti šliki sta samo del krvave resnice o komunističnem osvobajanju slovenskih vasi in njihovega prebivalstva. Prikazuje ta dva pogleda na nekdanjo eno najlepših in najponosnejših vasi na Notranjskem: Begunje pri Cerkljici. Zgoraj pogled na Matencovo (Vidmarjevo) domačijo, ki so jo komunistični tolovaji v noči od 18. na 19. september 1942 popolnoma požgali. Zgoraj je hiša z vsem pohištvo, obleko, denarjem, knjigami, kozolec, hlev in skedenj z vsem pridelkom. Prejšnji večer še ena najtrdnjših rodbin v vasi se je drugo jutro znašla »osvojenca«, to je gola, lačna in brez strehe. — Spodaj Debečča (Obrezova) hiša, ki so jo pri istem napadu zažgali »osvobodilci«, dasi se iz nje ni nihče branil. Stori so to iz onemogle jeze, da ne morejo do sosednje, branjene hiše.

Kaj poreko na to razdejavanje tisti iz Begunj, Cerkljice, Rakeka, Martinjaka, Grahovega itd., ki so s tisoči in desettisoči denarja pomagali organizirati tako osvoboditev? Ali se kaj zavedajo, da jih žrtve »osvobojenja« poznajo, in da bodo tudi od njih terjali zadoščenja?

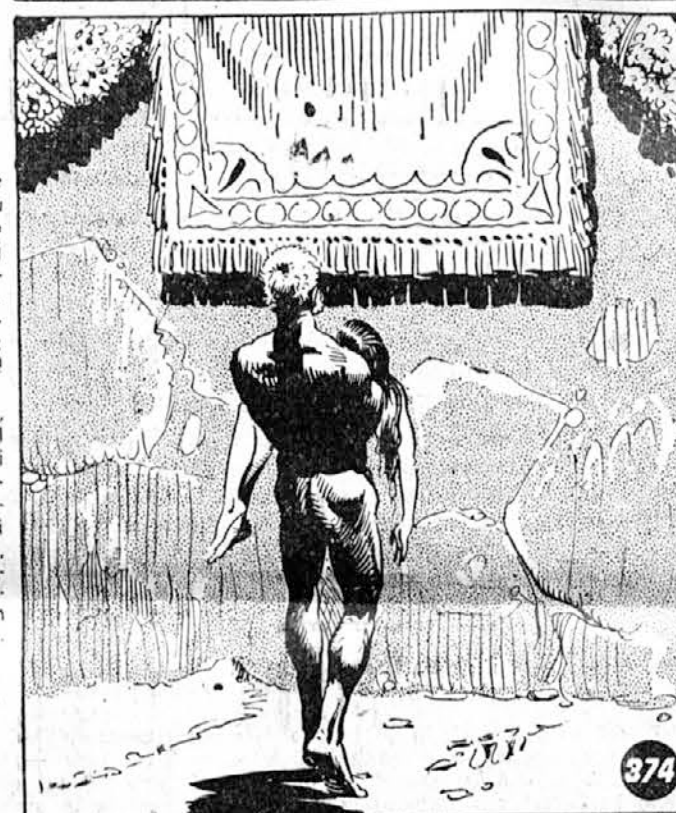
HENRIK SIENKIEWICZ

ROMAN V SLIKAH

373.
Ljudstvo v amfiteatru pa je norelo od navdušenja. Stene so se tresle od krika tisočev in tisočev. Višje sedeči so vstajali s sedežev ter hiteli med prehode proti ograji, da bi velikana videli od blizu. Od vseh strani so se oglašali klici, naj cesar velikana in deklico pomilosti. Kmalu so se ti klici spremenili v en sam krik, strasten, uporen, neodjenljiv. Velikan je ljudstvu, zaljubljenemu v telesno moč, v trenutku postal najljubši človek v Rimu.

374.
Ursus je razumel, da se množica prizadeva, naj bi mu podarili življenje. Toda očito mu ni šlo samo zase, zakaj ozrl se je, potem pa je stopil proti cesarjevemu odru. V rokah je zibal telo nezvestnega dekleta, kakor da prosil: »Nje se usmilite, njo rešite! Zaradi nje sem to storil!«
Gledalci so njegovo prošnjo, ko je z Ligijo v naročju šel okoli arene ter z gibi in očmi prosil za njeno življenje, razumeli. Ob pogledu na omedlelo deklet, ki se je pri Ursusovi ogromnosti zdela kakor dete, je ginfenost prevzela množico, viteze in senatore. Sočutje je izbruhnulo na mah in ljudstvo je začelo prositi milosti za oba.

Ameriški in angleški načrti glede portugalskih otokov v Atlantskem morju

Tanger, 10. maja. s. Že več dni se vztrajno širijo glasovi o temnih načrtih, ki naj bi jih zavzniki imeli glede Azorskih in Kapverških otokov. Po teh glasovih angleško-ameriške oblasti ne prikrivajo namenov glede morebitne zasedbe teh otoških skupin, ki pripadajo Portugalski. Za to bi zaradi sorodnosti v jeziku in plemenu kot najprimernejše uporabili brazilsko četo, ki so jih že določili, da se izkrajajo v Dakariju in v Casablanci za bodočo slovito drugo bojišče. Z druge strani se je zvedelo, da Združene ameriške države, ki ščuvajo Brazilijo k nejasnim bojnim in ekspanzijskim težnjam, že izvajajo glede tega pritisk na portugalsko vladno in ji ponujajo sprejemljiv

sporazum, pri čemer jih podpirajo s podobnimi spletkami Britanci, ki bi se radi sklicevali na stari angleško-portugalski sporazum. Poleg tega smatrajo za verjeten tudi načrt, po katerem naj bi Azori postali »samostojna republika«, ki bi se odcepila od matične države. Krona vsemu temu pa bi seveda bila, da bi neodvisni Azori takoj nato zaprosili, da jih Združene države vzamejo pod svoje varstvo.

Dentifrici

Crema igienica, Brillantina, Embrocatione, Pillole B. Ferrovitamine - Preskrba - Posiljate - Cereansi concessionari in proprio.

Zobna čistila

Higijenska krema, Brillantina, mazila, kroglice B. železnovitaminske - Preskrba - Posiljate - Cereansi concessionari in proprio.

Farmacia BARLOCCO - Galleria Mazzini - GENOVA

CONRAD RICHTER:

PLANJAVA

Trg je bil kot vedno natrpan z nesterskimi vozmi, kot bi jim slaba letina nič ne pomenila. Stričev stari prijatelj dr. Reid me je kot stanovskega tovariša povabil v gostilno »Pri belem slonu«. Zagledal sem nesterje, ki so ob prednji strani velike orehove točilne mize po prihodno letno žetev. Majhna skupina živinorejcev in cowbojev se je držala ločeno na drugi strani. Medtem ko sem se rokoval z nekaterimi izmed njih, je doktor resno čakal name. Njegov obraz in ponašanje sta bila pristojna in mirna, toda vedel sem, da se je njegova dolga bela roka, zaznamovana z žilami, o katerih sem bil kot majhen deček mnenja, da mora teči po njih rdeče vino, krčila v pričakovanju, da bi se ovila okoli temne steklenice.

Preginjalo je bilo dvignjeno raz odprta vrata. Preko ceste sem videl mladega Jimmyja in Brocka, ki sta imela na Holder-nessovih večnih vratih eno svojih običajnih obračunavanj. Ljudje okoli njiju so jih netaktno podžigali k borbi. Še sedaj vidim sliko, ki sta jo tvorila dečka na iveraste trgovinske rolete, barvaste cinaste znake na stopnicah in na rdečo steno — Jimmy, suhljat in temen, kot mala podoba svojega očeta, s stisnjenimi pestmi — in Brock nagnjen brezskrbno naprej, pripravljen, da ga udari na nos, klubok mu je visel nazaj na vratni vrvi in njegovi lasje so bili kot belo zlato v popoldanskem soncu.

Tedaj se je zgodilo. Nek čokat, debeloglav nester v zmečkani srajci se je prenil k vratom.

»Stavim na Chamberlainovega fanta!« je zavpil.

Za drobec sekunde mi je bilo, kot bi me prevzel pomen njegovega vzklika. Zagledal sem Lutie Brewtonovo, jasno in prekrasno, kot sem jo bil vedno videl v življenju. Svest sem bil bil mučne tišine živinorejcev ter čudnega razburjenja, ki me

je zajemalo kot prerijski ogenj. Smatral sem se za mladega medicina, ki bo šel kmalu v svet reševati človeška življenja. Sedaj sem uvidel, da je bila počila tenka glazura vzhodnjaških šol; in bil sem zopet samo mladi Brewton z neukročenega morja trave, ki se je peril skozi male duri, kjer so stale ali ležale na običajnih mestih puške in samokresi gostov. Vedel sem, da so se živinorejci odstranili iz strelne smeri in da se bo točaj sklonil. In tedaj sem tudi skoraj hotel ubiti dr. Reida, čigar bela roka mi je s presenetljivo močjo zbila samokresovo cev v zrak, tako da je kapljalo olje iz viseče medeninaste svetilke na orchovo točilno mizo.

Ob puku strela so pričeli ljudje iz ceste vtikati glave skozi gostilniške duri, dokler se niso razkropili kot muhe in strice je stal tamkaj. Njuhal je duh po smodniku kot kak star bojni konj. Ošvignil je sobo s svojimi očmi, dokler se niso ustavile na meni, ki sem stal ob kraju točilne mize s svojim neuspešnim samokresom v roki.

»Hal, kaj se dogaja?« je povprašal.

Nisem si ga upal pogledati. Samo stal sem s stisnjenimi ustnicami kot ukopan. Zdelo se mi je, da je čakal pol ure.

»Walt, o čem se je tu govorilo?« je vprašal orjaškega živinorejca z odprtim telovnikom in z veliko urino verigo, pripeto počez.

Pot je tekla raz živinorejčovo čelo, pa je samo zmajal z glavo. Nekaj je prišlo v stričev veliki obraz. Še nekaj časa je stal neukročeno in v razvnanu, gospodarajoč veliki temni sobi kot v starih časih. Nato je sledeč pol ducatu pogledom obrnil glavo. Jimmy in Brock sta se prerila skozi zatrpane duri ter sta sedaj stala v točilnici, eden temnih, skoraj črnih las, dočim so bili lasje drugega plavi, skoraj beli.

Ravno koga je gledal moj stric te dolge minute, ko je imel okrenjeno glavo, ne vem. Strmel sem v Brockov mladi obraz in svetlomodre oči. Mislim, da mi je v tem kratkem času prišlo v spomin prav vse, kar koli sem ga videl delati ali slišal govoriti. Spomnil sem se, kako slično kot njegova mati je postopal z nesterji; kako nepristransko je moj stric postopal z obema dečkoma, z enim kot z drugim enako ter delil udarce obema

enako, čeprav se mi je zdelo, da jih je po navadi večino zaslužil Brock. In rad bi bil vedel, če je bila ta reč, ki ji ne vem imena, ali kar koli že v božjem imenu, izvir ukoreninjenega sovraštva med bratoma od tistega časa dalje, odkar sta bila stara dovolj, da sta hodila.

Ko se je končno moj stric obrnil, sem videl, da je prišlo v njegov obraz nekaj neizrečeno strašnega.

»Če ima kakšen pes še kaj več povedati, je sedaj čas, da to pove!« jih je vse izzival. Divja moč je strastno odsevala iz njegovih temnih oči.

Nobenega glasu ni bilo v veliki gostilni; le nekdo je vrgel čip na pokersko mizo; slišati je bilo le cinglanje obešene konjske opreme ter tiho kapljanje olja na točilno mizo. Nato mi je stric pokimal z bolešno kretnjo; in zrinili smo se ven na cesto, dečka pred menoj sta — zadaj.

III. del.

Brock.

Deček Brock mi je rojil po glavi naslednje zime, ko sem bil študent-asistent pri nekem visoko cenjenem francoskem kirurgu, ki je operiral v Marijini bolnišnici in v bolnišnici Bratov Alexianov. In danes ne morem duhati kloroforma, da ne bi v meni vstajali kot duhovi nekateri tisti starih dvomov in vprašanj. Vse varljive predstave, ki sem jih imel o dečku, se obračajo v mojem spominu. Mladi igrajoči se Brock je duhovnik, ki poje maho v svojem visokem sopranu čredi pasočih se longhornov. Mladi Brock se igra z otroki nesterjev in obeša zaslega psa, ki predstavlja izobčene. Mladi Brock vodi na pol sestradano nestersko mladež k hiši na ranchu na prepečenec iz kislega testa in pašeto. In mladi Brock ostri s kovačevo pilo koleščka svojih ostrog. Brockove bele roke graciozno igrajo »Black Jack Davey« in »Gipsy Maid« na starem štiroglatem klavirju Lutie Brewtonove. In iste bele roke zaustavijo kotalenje paradižnikove konzerve s trideset kaliberskim peštrelnim samokresom na boben, katerega mu je stric dovolil nositi, ker je bilo težko dobiti naboje neobičajne velikosti.